

Ter inleiding

Laurent Rasier

Op zaterdag 22 november 2008 vond aan de Université catholique de Louvain het vierde ANBF-colloquium plaats met als thema *Pro of contra(stief)? Implicaties van de contrastieve aanpak voor het NVT-onderwijs**.

De discussie rond de plaats van (enige vorm van) contrastiviteit in het vreemdetalenonderwijs is niet van recente datum. Die vindt namelijk haar oorsprong in het werk van Charles C. Fries en Robert Lado in de jaren 1940 en 1950 volgens wie “the most effective materials are those that are based upon a scientific description of the language to be learned, carefully compared with a parallel description of the native language of the learner” (Fries 1945: 9). In verband met dit methodologische credo merkt Lado in zijn bekende boek *Linguistics across Cultures* op dat een contrastieve benadering niet uitsluitend aangewezen is voor de ontwikkeling van lesmateriaal. Volgens de auteur geldt dat ook voor de bestudering van de doeltaalcultuur en -literatuur (Lado 1957: 144). Opeenvolgende paradigmaveranderingen

---

* De organisatie van het colloquium en de publicatie van dit themanummer zijn mogelijk gemaakt door (financiële) steun van het Fonds de la Recherche Scientifique – FNRS, de Faculté de philosophie, arts et lettres van de Université catholique de Louvain en de Universitaire Stichting. Ik dank Mélanie Baelen, Linsey Bertels, Anne Lore Leloup, Julien Perrez en het bestuur van de ANBF voor hun steun en praktische hulp bij de organisatie van het colloquium.

in onderzoek en onderwijs hebben er evenwel voor gezorgd dat de contrastieve aanpak die Fries en Lado op het oog hebben, in de loop der jaren een wisselend succes heeft gehad. Na een eerste bloeiperiode tussen de jaren 1950-1960 gevolgd door een vrij lange periode van ongenade merkt men de afgelopen twee decennia een groeiende belangstelling voor de contrastieve/vergelijkende studie van talen, literaturen en culturen. De aanleiding voor die studies is veelal de overtuiging dat het inzicht in de verschillen en/of overeenkomsten tussen de moedertaal(cultuur en -literatuur) en de doeltaal(cultuur en -literatuur) het leerproces ten goede komt.

Tijdens het colloquium hebben zes gastsprekers de mogelijkheden en implicaties verkend van de contrastieve benadering voor de verschillende deeldisciplines van de neerlandistiek: taalverwerving, taalkunde, literatuur, cultuur, vertaalwetenschap, zakelijke communicatie. Het was hiermee de bedoeling het nut van de contrastieve aanpak voor die verschillende domeinen te evalueren. Daarnaast beoogde het colloquium de mogelijke didactische en pedagogische implicaties te verkennen van de contrastieve benadering voor de verschillende dimensies van het onderwijs van het Nederlands als vreemde taal. In dit tiende nummer van *n/f* vindt de lezer een bijgewerkte versie van vijf van de zes lezingen die tijdens het colloquium werden gegeven.

Folkert Kuiken (Universiteit van Amsterdam) bespreekt de rol van de moedertaal in het leerproces van een vreemde taal. Na een periode van ongenade wordt tegenwoordig niet meer betwist dat de moedertaal een belangrijke rol speelt bij het leren van een vreemde taal. De vraag is nu veel eerder hoe daar in het vreemdetalenonderwijs rekening mee kan en moet worden gehouden. In zijn bijdrage gaat Kuiken dan ook na wanneer een contrastieve aanpak zinvol is, hoe zo'n aanpak er in de praktijk uit zou kunnen zien en waar een en ander van afhangt.

Een belangrijke vraag in verband met een contrastieve benadering van het vreemdetalenonderwijs is hoe men de verschillen en overeenkomsten tussen de moedertaal en de doeltaal van de leiders het best aan het licht kan brengen. In zijn bijdrage verkent Willy Vandeweghe (Hogeschool Gent) de mogelijkheden van de linguïstisch georiënteerde vertaalwetenschap waarin gebruik wordt gemaakt van parallelle en vergelijkbare corpora. Aan de hand van enkele uitgewerkte voorbeelden laat hij duidelijk zien hoe de resultaten van (vergelijkend) corpusonderzoek uitzicht kunnen bieden op nuttige toepassingen in het vreemdetalenonderwijs.

Aansluitend bij de discussie in de eerste twee artikelen gaat Philippe Hilgsmann (Université catholique de Louvain) nader in op de implicaties van contrastief taalonderzoek voor het grammaticaonderwijs, met name

aan Franstalige NVT-leerders. De aanleiding hiervoor is de constatering dat hoe langer hoe meer toegepast taalkundigen, en in hun kielzog didactici, er tegenwoordig van uitgaan dat de bewuste aandacht voor formele aspecten in het algemeen en de bewuste aandacht voor de verschillen en overeenkomsten tussen de moedertaal en de vreemde taal in het bijzonder een positief, hoewel indirect, effect kunnen hebben op het verwervingsproces van de vreemde taal. Na een bespreking van het effect van grammaticaonderwijs op het leerproces van vreemde talen laat hij aan de hand van een aantal grammaticale verschijnselen en mogelijke oefenvormen zien welke vorm(en) contrastief grammaticaonderwijs kan aannemen.

Terwijl de bijdragen van Folkert Kuiken, Willy Vandeweghe en Philippe Hiligsmann in de eerste plaats betrekking hebben op de algemene omgangstaal, bespreekt Armand Héroguel (Université de Lille) de mogelijke plaats van contrastiviteit in het onderwijs van zakelijk Nederlands. Na een degelijke problematisering en afbakening van het begrip “zakelijk Nederlands” licht hij de wetenschappelijke voorwaarden toe voor de contrastieve benadering van zakelijke taal en zakelijk Nederlands.

Dat er in het vreemdetalenonderwijs naast de (socio)linguïstische en pragmatische dimensies van de taal ook aandacht dient te worden besteed aan culturaspecten, wordt tegenwoordig algemeen aanvaard. In dit opzicht vrezen sommigen dat een contrastieve aanpak van de uitgangs- en doeltaalcultuur tot onnodige afgrenzing en funeste stereotypering leidt. In zijn bijdrage demonstreert Ludo Beheydt (Université catholique de Louvain & Universiteit Leiden) aan de hand van concrete voorbeelden dat die vrees ongegrond is als de contrastieve analyse zich niet beperkt tot een pure codeanalyse van één type tekst. Door de tekst niet meer als een communicatieve boodschap te beschouwen maar veeleer als het resultaat van culturele representaties kan men het inzicht in representatieverschillen en de interculturele competentie van vreemdetalende leerders vergroten.

Naast de vijf gastbijdragen bevat deze tiende aflevering van n/f ten slotte ook drie artikelen die los van het colloquium zijn ontstaan, maar die er thematisch bij aansluiten. Deze zijn van de hand van Antoine Besnehard en Armand Héroguel (Katholieke Universiteit Leuven Campus Kortrijk en Université de Lille), Rita Fenendael (Université catholique de Louvain) en Matthieu Sergier (Université catholique de Louvain).

Met het thematische colloquium en de bijdragen aan deze tiende aflevering van n/f hoop ik duidelijk te hebben gemaakt dat een contrastieve benadering nuttig is en tot kwalitatief (nog) beter NVT-onderwijs kan leiden. Daar gaat het ons per slot van rekening om in de *Association des Néerlandistes de Belgique francophone et de France!*